

Studieorlov Viborg Stift
1. sept. - 30. nov. 2016

”KIRKEN PÅ LANDET”

Forfatter: Hanne Ellemann Rytter
Vejleder: Hasse Neldeberg Jørgensen

Indholdsfortegnelse

1 Baggrund	3
2 Teoretisk afsæt	3
3 Metode	4
4 Resultater af workshop	6
5 Konklusion	7
5.1 <i>Anderledes gudstjenester</i>	8
5.2 <i>Inddragelse af kirkegængerne og gudstjenesteudvalg</i>	8
5.3 <i>Præstens rolle</i>	9
6 Kritiske overvejelser	10
7 Personlig perspektivering	11
8 Litteraturliste	13
9 Bilag	14

1 Baggrund

Med afsæt i mit arbejde som sognepræst i et landpastorat med fire kirker, tre menighedsråd og ca. 2900 sognebørn, hvor der er mange kirkelige handlinger, er jeg optaget af, hvordan man kan iværksætte en dialog, der aktiverer et sogn til at tage stilling til sig selv som menighed – altså ekklesiologiske kirkelige overvejelser, der måske kan være med til at sætte en bevægelse i gang i retning af noget værdiskabende og meningsgivende, der kan betyde, at flere deltager i gudstjenesterne.

Jeg har i min studieorlovsperiode på tre måneder udviklet et forløb, som jeg vil præsentere her i opgaven. Jeg er nysgerrig på at undersøge og udforske kirken nærmere. Min tilgang har været præget af, at jeg igennem kirketællinger ved, at der er nogle kirker, hvor der er få mennesker med til gudstjenesten om søndagen. Ved at invitere til workshop og til at besvare spørgeskema viser det sig så, at der bliver skubbet til at udtrykke visioner og drømme for kirken. Og er det i denne interaktive proces, muligt at få øje på muligheder, som kan være interessante for et sogn at handle på med hensyn til kirkens liv i fremtiden?

2 Teoretisk afsæt

Ekklesiologi er læren om kirken og den kristne menighed, og denne opgave tager naturligt udspring i spørgsmålet: Hvad betyder det, at vi er en evangelisk-luthersk folkekirke? Svaret lyder, at folkekirkens mission som kristen kirke er at forkynde Kristus som hele verdens frelser, og en gudstjeneste må dybest set tjene denne opgave.

Forkyndelsen bygger på den grundforudsætning, at mennesker ikke ved egen indsats kan gøre sig fortjent til noget over for Gud, men kun kan modtage alt fra Gud i troen på Jesus Kristus. ”Kirkens overordnede opgave danner udgangspunkt for de konkrete former, kirkelivet får i sognene. Alt må dybest set tjene denne opgave”, som der står i ”Præsten som generalist og specialist”, i Perspektiv på folkekirken nr. 2, 2009 – en skriftserie udgivet af Landsforeningen af Menighedsråd.

Martin Luther og Grundtvig er meget enige om at fremhæve det konkrete fællesskabs model i forståelsen af kirken.

”Udtrykket menighed må foretrækkes frem for udtrykket kirke, da der hermed klarere peges på det konkrete fællesskab af mennesker, som udgør kirken: Jeg tror på, at der på jorden er en hellig skare eller menighed, lutter hellig under et hoved, Kristus, kaldt sammen af Helligånden, i én tro, et sind, én kundskab, med mange forskellige gaver, dog endrægtig i kærligheden, uden partier og splittelse” Sådan siger Luther i udlægningen af 3. Trosartikel i Den store Katekismus. I om koncilierne og kirken fra 1539 siger han ifølge Praktisk teologi side 105:

”jeg tror på en hellig, kristelig kirke, de helliges fællesskab. Der forklarer troen klart, hvad kirken er, nemlig et fællesskab af hellige, det vil sige en flok eller en forsamling af de mennesker, som er kristne og hellige. Det hedder en kristelig, hellig flok eller kirke”.

Og endnu i 2016 er den Lutherske forståelse tolket ind i kirken: at samfund og menighed hører sammen, og Gud er forudsætningen for, at det hele hænger sammen.

3 Metode

Det er min drøm, at sogn, menighedsråd og menighed har mulighed for at arbejde sammen om, hvordan deres kirke kan blive mere fyldt til gudstjenesterne, og ud fra en fælles viden kan skabe handling. Derfor var jeg fra begyndelsen indstillet på at inddrage menigheden i min undersøgelse.

Jeg ønskede at tage stikprøver på opfattelsen af relationer mellem kirke, samfund og menighed i udvalgte sogne i Viborg Stift i et forsøg på at klarlægge, hvad der er særligt relevant for arbejdet med kirken på landet i 2016. Mit overordnede fokus var på at få besvaret: Hvad mener sognebørn om kirken i et sogn i Viborg Stift 2016? Og hvordan bliver kirken mere fyldt til gudstjenester?

Jeg havde gennem Viborg Stift og Biskop Henrik Stubkjær fået forslag til en halv snes sogne, jeg kunne kontakte, og jeg indledte med at sende en opfordring ud til alle disse sogne. Jeg kontaktede ud over også to sogne på deres by face book- side. Her præsenterede jeg projektet og inviterede til en workshop på et konkret tidspunkt.

Kun to sogne svarede tilbage. I denne opgave vælger jeg at koncentrere mig om det sogn, hvor fem repræsentanter – tre menighedsrådsmedlemmer og to andre fra menigheden – deltog i workshop og besvarede spørgeskemaet. Efterfølgende blev ti fra samme sogns menighed prikket til at modtage spørgeskemaet, og fem af disse besvarede det elektronisk.

Igennem hele forløbet var deltagerne orienteret om, at jeg naturligvis vil anvende og opbevare alle oplysninger med dyb fortrolighed, så workshoppen kunne foregå så naturligt som muligt. Der bliver i forlængelse af dette ikke nævnt navne på personer i min opgave.

Da jeg ønskede at finde svarene ved hjælp af workshop og spørgeskemaer, kontaktede jeg Steen Marqvard Rasmussen, som kender til undersøgelser igennem spørgsmålstyper. Spørgsmålene udspringer af en nysgerrighed på kirken som kulturel eller tros dannelsesideal for mennesker. Jeg vil gerne vide, hvilke elementer menigheden opfatter som særligt relevante at arbejde med i fremtiden, for at der kan komme flere mennesker til gudstjenesterne. I forlængelse heraf er de spørgsmålstyper, jeg har valgt at anvende, situationsafklarende, perspektiverende, genererende, initiativafklarende, kontekstuelle og metaspørgsmål. De er nærmere defineret herunder:

Situationsafklarende spørgsmål

(Lineære spørgsmål) afklarer samtalsens fokus og er med til at fokuspersonen oplever sig mødt, set, forstået og respekteret.

Fokus på: Hvor-hvornår-hvordan?

Eksempler på situationsafklarende spørgsmål:

- Hvor går du i kirke?
- Hvornår var du sidst i kirke?
- Hvordan oplever du det er at være i kirke?

Perspektiverende spørgsmål

(Cirkulære spørgsmål) stilles for at få fokuspersonen til at gå på opdagelse og skabe nye perspektiver med afsæt i fortid og nutid.

Fokus på: Hvem-hvilke?

Eksempler på perspektiverende spørgsmål:

- Hvem har fortalt dig om Folkekirken?
- Hvem har været med til at engagere dig i Folkekirken?
- Hvilke værdier giver det dig at være en del af folkekirken?
- Hvilke gudstjenester siger dig noget?

Genererende spørgsmål

(Refleksive spørgsmål) inviterer til at skabe nye ideer og nye muligheder med henblik på fremtiden.

Eksempler:

- Hvad tror du?
- Hvad tror du om folkekirkens fremtid?
- Hvad tror du vil fylde kirker?

Initiativafklarende spørgsmål

(Handlingsafklarende spørgsmål) er en invitation til at fokusere på læring og mulige initiativer, nye perspektiver og nye ideer.

Eksempler på initiativafklarende spørgsmål:

- Hvilke mulige initiativer vil passe dig?
- Hvilke perspektiver har spørgsmålene åbnet op for hos dig?
- Hvad er dine ideer til fyldte kirker?

Kontekstuelle spørgsmål stilles for dels at udbrede den organisatoriske kontekst som regler, normer, procedurer, kulturer, personer og grupper, dels for at vise, hvorledes de påvirker eller bliver påvirket af samtalen.

Eksempler på kontekstuelle spørgsmål:

- Hvordan oplever du kulturen i folkekirken?
- Hvilke personer møder du i folkekirken?

Metaspørgsmål er en parallelsamtale om den pågående samtale, som kan hjælpe til en konstant refleksiv dialog.

Jeg fandt frem til relevante spørgsmål vedrørende kirkens betydning med afsæt i en nysgerrighed på kirken som kulturel dannelsesideal for mennesker som for eksempel:

1. Hvorfor går du i kirke?
2. På hvilke måder bidrager kirken til dit liv?
3. Hvad får dig til at engagere dig i kirken?
4. På hvilke tidspunkter eller i hvilke situationer oplever du, at kirken får en særlig betydning i dit / menneskers liv?
5. Hvordan lever kirken op til dine forventninger om, hvad en kirke skal gøre for dig som kirkegænger?
6. Hvad ville du gerne ændre, hvis du kunne i forhold til den rolle, som kirken spiller for dig og det lokalsamfund, du er en del af?
7. Hvordan kan kirken komme til at betyde mere for mennesker i et lokalsamfund?
8. Hvad vil være afgørende for, at mennesker vælger kirken og engagerer sig i den?
9. Hvordan kan kirken organiseres anderledes og på nye måder, så dette bliver muligt?

10. Hvad skal bære kirken ind i menneskers hjem i fremtiden? (Eller: Hvordan skal kirken se ud eller agere i fremtiden for, at den bliver en del af menneskers liv?)
11. Hvad er det for præmisser, som folkekirken på landet bygger på?
12. Hvad er det, der bærer kirken?
13. Er der andre konkurrenter til kirken?

Den proces førte til, at vi i workshoppen arbejdede med spørgsmål som:

- Hvad ser du som et problemområde for kirken/ i kirken, hvis der er et sådant?
- Hvordan udvikler vi mere kirke, så kirken bliver mere fyldt til gudstjenesterne?
- Hvad drømmer du om?

Desuden udviklede jeg et spørgeskema, der også blev sendt til nogle, der ikke deltog i workshoppen. Det indeholdt 38 spørgsmål.

4 Resultater af workshop

Dette afsnit refererer nogle af de svar, jeg fik, på workshoppens overordnede spørgsmål.

Workshop-spørgsmål 1:

Hvad ser du som et problemområde for kirken/ i kirken, hvis der er et sådant?

Flere af svarene handler om sognets demografiske udvikling. Med et befolkningstal på 365 mennesker, skal der komme folk udefra, hvis kirken skal fyldes mere op.

Men der peges også på en kulturændring, hvor kirkens rolle er erstattet af meget andet som fx sportsaktiviteter. Et dalende engagement ses også, når der er menighedsrådsvalg, hvor der aldrig er kampvalg, da ingen stiller op. Folk er optaget af meget andet.

”Mange mennesker er ikke fortrolig med kirkens værdier”, nævner nogle. Synspunktet bliver suppleret med, at det er svært at få de unge til at komme til søndagens gudstjeneste. De synes ”kirken er kedelig”, og ”salmerne er for gammeldags, de er ikke tidsvarende”.

På det konkrete plan er der kommentarer til antallet af gudstjenester. Der er to gudstjenester i pastoratet hver søndag, og det nævnes, at to gudstjenester om måneden er for meget herude i Finderup.

Workshop-spørgsmål 2:

Hvordan udvikler vi mere kirke, så kirken bliver mere fyldt til gudstjenesterne?

Her kom mange konkrete forslag – blandt andet ændringer af søndagsgudstjenester til en højmesse kl. 10.30 eller kl. 11.00 hver måned, mens den sidste gudstjeneste om søndagen ændres til en kortere gudstjeneste uden altergang.

Der kom forslag om, at der i stedet for den ene af de to gudstjenester i sognets kirke om måneden, så skal der være noget andet: f.eks. aftensang, fyraftens gudstjeneste. Et hverdagsarrangement om måneden, der kan være i samarbejde med kulturhuset, og mange har lettere ved at komme, hvis det er kl. 19.00 i stedet for kl. 17.00.

Indholdet i gudstjenesten blev også drøftet, herunder mere inddragelse af kirkegængerne. Vi talte om sangaftener, spaghetti-gudstjenester, meditationsgudstjenester, mulighed for at spørge ind til tekster og prædiken, for at bede kirkegængere om en læsning eller om at vælge en salme. Det blev nævnt, at kirkesangeren gerne vil synge solo, og der blev opfordret til at variere orgelmusikken ved også at bruge klaver og saxofon.

Det blev understreget, at vi skal invitere flere børn til fx dåbstræf, minikonfirmandtræf eller konfirmandtræf, for når der er børn med, så møder hele familien op.

Workshop-spørgsmål 3: Hvad drømmer du om?

Udtrykt på forskellig måde handler mange af svarene om trivsel i sognet, bevarelse af landsbykirken og at flere kommer i kirke.

Der er meget konkrete tanker om ændringer i kirkens indretning og udsmykning – knæfaldet skal væk og bænke byttes ud med stole og en ny altertavle skal trække folk til. Helt konkret også forslag om åbent hus i præstegården eller kirken en gang om måneden, hvor man kan møde op som i en ”teologisk advokatvagt”. Og endelig et gudstjenesteudvalg, der kan være med til at planlægge mange forskellige gudstjenester.

5 Konklusion

Jeg vil i dette afsnit give eksempler på, hvad jeg tolker ud fra de svar, jeg har fået i min workshop, når jeg samtidig supplerer dem med svarene på mit spørgeskema. Det vil jeg gøre ved at slå ned på udvalgte dele af undersøgelsen.

På spørgsmålet: ”Hvilke værdier giver det dig at være en del af folkekirken?” er der tre svar, der hver især scorer seks stemmer og dermed bliver den mest udbredte opfattelse hos deltagerne. Det er fællesskab, næstekærlighedsbudskabet og kirkens budskab om de dybeste spørgsmål i tilværelsen. Det bekræfter, at folkekirken er forbundet med afgørende dele af tilværelsen. Jeg udleder, at det også er det, der skal fortælles noget mere om. I en tid, hvor vi hører om, hvor vigtigt det er at være forandringsparat og omstillingsparat, så er det godt at have et anker til livets store spørgsmål om livet og døden.

Selv om mange således mener, at fællesskabet bærer kirken, så bider jeg også mærke i følgende svar:

”Jeg har et meget aktivt liv, og fra jeg står tidligt op og til jeg går i seng, er der nærmest konstant mennesker omkring mig. Jeg har mand, 3 børn, familie, venner, nye og gamle kollegaer jeg har fællesskaber med, et fuldtidsarbejde inden for psykiatri, hvor jeg hele arbejdsdagen er sammen med andre både kollegaer, borgere, gæster ude fra osv. og hvor jeg er opmærksomme på andre. Så derfor har jeg ikke behov for yderligere fællesskaber og begivenhedsrige arrangementer. Jeg forsøger at finde hvile og indre ro i de små åndehuller jeg har i løbet af en dag, og har også de kristne værdier med mig indeni i det, jeg tænker, siger og gør. Derfor søger jeg ikke efter fællesskaber i kirken”

På spørgsmålet: ”Hvordan oplever du det at være i kirke?” er der igen bestemte svarmuligheder, der får rigtig mange kryds. Oplevelsen er, at kirkebesøget forudsigeligt, nærværende, giver tid til eftertænkning og den pågældende får noget med derfra. Jeg slutter

ikke mindst på baggrund af det sidstnævnte, at kirken fortsat giver mening og opfylder nogle behov.

I forlængelse heraf er det interessant at se på de svar, der kom på workshoppens overordnede spørgsmål: hvordan udvikler vi mere kirke, så kirken bliver mere fyldt til gudstjenesten? Det er vigtigt at have fokus på ”mere fyldte”, for som en svarer i spørgeskemaet: ”Jeg tror aldrig, vi vil få fyldte kirker, ” og en anden understreger, at det ”er vel ikke et mål i sig selv. ”

5.1 Anderledes gudstjenester

Men når det handler om ’mere fyldte’ er der overordnet et stort ønske om mere variation i form af flere anderledes gudstjenester og arrangementer. Hos nogle handler det primært om tidspunktet – fx gudstjeneste en hverdag kl. 19. Hos andre handler det om form og indhold, men også her peger svarene i flere retninger. En del ønsker gudstjenester med mere musik, med mere dialog med præsten og inddragelse af menigheden, som det ses af svarene:

”Mere musikgudstjenester, meditation m.m.”, ”Lav hverdagsgudstjenester i stedet for søndagshøjmesser. Jeg bruger helst ikke min søndag formiddag i kirken.”, ”At bruge kirken og kirkerummet til andet end decideret kirkelige handlinger. Musik, kunst, foredrag etc.”, ”Sangtæner” og ”Kunstgudstjenester”.

Andre af undersøgelsens deltagere ønsker ro – *”tidspunkter, hvor der er stilhed. Det kan jeg godt lide. Så der ikke hele tiden er en aktivitet (tale, sang, musik osv.), men hvor der også er ro til bare at være i kirkerummet og fornemme sin vejrtrækning og egne tanker og indre stemning”.*

En smule advarende skriver en deltager: *”For mange aktiviteter i kirken – for at tiltrække kirkegængere – tænker jeg, kan også have den modsatte effekt, at det frastøder mennesker og familier, fordi mange er mætte af aktiviteter. Aktiviteter via jobs, børnenes fritidsaktiviteter, aktiviteter i forældreråd på skoler og i institutioner, aktiviteter med venner, kollegaer, hobbies osv.”.*

5.2 Inddragelse af kirkegængerne og gudstjenesteudvalg

En deltager kommer også med et forslag, der lægger sig op af andres idéer om dialog og aktiv menighed. Den pågældende skriver:

”Kan kirkegængerne blive mere aktive i gudstjenesten? Ved fx at blive inddraget – ikke ved blot at oplæse eller gentage kirkens ord, men at forholde sig til og drøfte kirkens ord. Fx hvad betyder kirkens ord for mig? ”

Det er utvivlsomt vigtigt at begynde i højere grad at inddrage menigheden. Jeg er efter dette studie blevet nysgerrig på at undersøge, hvordan andre kirker inddrager og involverer frivillige til gudstjenesten, som et udtryk for at kirken jo består af mennesker og ikke er en bygning.

Et andet udtryk for involvering kom gennem forslaget om et gudstjenesteudvalg, som kan være med til at planlægge de mange variationer af gudstjenester, der også kom ønske om. Et sådant

udvalg synes umiddelbart oplagt at realisere, ikke mindst da undersøgelsen også peger på, at præsten skal være opsøgende og aktiv ude i lokalsamfundet.

5.3 Præstens rolle

De fleste er opmærksomme på, at tingene ikke kan fortsætte, som de var, fordi der er sket en kulturel ændring, så kirken og gudstjenesten fremstår gammeldags og utidssvarende. Der synes behov for en tilpasning til det sekulariserede fragmenterede med præg af eventkultur og folkelige arrangementer. Det er i den forbindelse meget positivt, at deltagerne i min undersøgelse er parat til delagtighed ved planlægning og gennemførelse af gudstjeneste. Flere steder i svarene slår det mig dog også, at der er store forventninger til kirken og ikke mindst præstens rolle i forbindelse med en fornyelse af kirken på landet.

Jeg er blevet bevidst om, at alle de folkelige forventninger der er til præstens rolle får den teologiske konsekvens, at det er præsten som bliver den kirkebærende eller bliver kirkens subjekt. Det er betænkeligt ud fra en Luthersk tankegang om det almindelige præstedømme om menighedens fællesskab som det kirkebærende eller som kirkens subjekt.

En deltager skriver:

”har ofte tænkt på, om kirken kan komme ”ud” til os på en anden måde end vi kommer til kirken? I de her tider, hvor der ikke kommer mange kirkegængere i kirken, så i stedet for at ”lokke” mennesker til kirken med forskellige aktiviteter, så kan det også være, at der skal tænkes i andre baner på den måde, at kirken eller præsterne skal komme ud til mennesker eller familier på en anden mere aktiv måde. Måske der skal være mere dialog med præsten på en anden måde end igennem kirkegang? Måske skal præsterne åbne op for mere samtale, hvor stort og småt kan drøftes med præsten? Som udgangspunkt ikke omkring det kristne budskab, men at præsten møder det enkelte menneske dér, hvor det er, og så kan det kristne budskab blive inddraget i løbet af samtalen”.

Der er konkret forslag om, at præsterne kunne have ”åbent-hus-tid”, hvor det var muligt at komme og samtale med præsten om det, der nager – stort som småt.

”Præsten skal komme mere ud til mennesker mere end bare at være inde i kirken,” lyder et af svarene, og der er forslag om at være mere synlig også i de unges hverdag:

”Tit bliver folkekirken også forbundet med ældre mennesker, plejehjem, sygdom, død, men kirken kan jo også komme ud der, hvor livet leves blandt børnene og de unge fx i skolerne eller på uddannelsesinstitutioner eller lignende, hvor kristne værdier i samtaler også kunne give mening og gøre en forskel. Unge med præstationsangst på uddannelsesinstitutioner kunne måske have mulighed for at samtale med en præst ligesom de nogle steder har mulighed for at tale med en mentor eller en psykolog. Det kunne være et tilbud for dem”.

På spørgsmålet om, hvad der vil være afgørende for, at mennesker vælger kirken og engagerer sig i den, lyder et par af svarene:

”At præsten er nærværende og en del af byens liv”, og ”måske færre gudstjenester, mere relation med præsten uden for kirken, mere samtale med præsten”.

Svarene fortæller mig, at kirken ikke behøver at være i kirkens rum, men kirken er der, hvor præsten er i relation til mennesker. Måske er det slet ikke afgørende at stable arrangementer på

benene. Måske er der mindre fokus på fællesskabet i menigheden og mere på dialog med præsten og samtaletid.

Det er ikke kun af det gode for jeg bliver jeg bevidst om, at alle de folkelige forventninger der er til præstens rolle kan få den teologiske konsekvens, at det er præsten som bliver den kirkebærende eller bliver kirkens subjekt, og det er betænkeligt ud fra en Luthersk tankegang om det almindelige præstedømme om menighedens fællesskab som det kirkebærende eller som kirkens subjekt.

På det store spørgsmål ”Hvad drømmer du om?” går det igen, at kirken har betydning og værdi i lokalsamfundet og for menigheden. Men også at den vil være i stand til at bryde vaner og fordomme og lykkes med at forny sig. Der tales om at kirken skal ”*redefinere sit virke og sin rolle i samfundet*” i håb om ”*At den må bestå i evighed*”.

Helt overordnet må jeg konkludere, at processen med workshop og spørgeskemaer har skabt nye ideer, og jeg kan se positive fremtidsmuligheder for kirken i et landsogn.

6 Kritiske overvejelser

Undersøgelsen har et meget begrænset antal deltagere og rummer rigtig mange spørgsmål. Begge dele ville jeg nok ændre, hvis jeg skulle gøre det om igen.

38 spørgsmål er mange og udfordrer deltagernes tålmodighed. Jeg kan næppe forvente at få tilstrækkeligt kvalificerede svar, når jeg stiller så mange spørgsmål. Det virker også som om, nogle af spørgsmålene ikke synes relevante for menigheden i forhold til gudstjeneste og kirke. De ser dem ikke ind i en teologisk baggrund, hvor jeg ser en sammenhæng. Så skulle jeg gennemføre undersøgelsen igen blev det med færre og mere fokuserede spørgsmål. Der er også en vis risiko ved at vælge en multiple choice-form, da jeg jo så formulerer nogle svarmuligheder, hvor der også er risiko for, at andre kan tolke dem på deres egen måde. Når jeg fx spørger om det at være i kirke opfattes som ’forudsigeligt’ – hvad betyder det så? Er det forudsigeligt på grænsen til kedeligt eller forudsigeligt på grænsen af trygt. Det kan være svært at afgøre, om et kryds her skal opfattes neutralt, positivt eller negativt ladet.

Det ville klart styrke undersøgelsen, hvis der havde været flere deltagere. Det ville også have været gavnligt, om deltagerne var kommet af sig selv og kommet ude fra, så de ikke var ’prikket’ og dermed har en form for relation.

På trods af det, gav den – ligesom workshoppen - frugtbare input.

Det har i analysen været tydeligt for mig, at det gør en markant forskel, om man taler sammen i en workshop eller sidder alene og besvarer et spørgeskema. I workshoppen har der været en slags brainstorm, og jeg erfarede ved at lytte, at deltagerne ved at drøfte holdninger i fællesskab lod sig inspirere af hinanden.

Det kunne være spændende at samle hele gruppen til en workshop med dialog om emnerne.

Endelig ville jeg finde det spændende, hvis denne opgaves undersøgelser var blevet udbygget med nogle få enkeltstående kvalitative interviews, hvor der virkelig var mulighed for at gå i dybden og søge svar på spørgsmål som hvorfor og hvordan.

7 Personlig perspektivering

Efter vores workshop stod det klart, at den måske kan føre til forandringer i sognet. Der vil ikke ske nogle ændringer før menighedsråd, menighed og præst er enige om, hvor der eventuelt skal sættes ind, men alene i samtalen er der sket en bevidstgørelse omkring kirken på landet, og den er afgørende og meget brugbar for at arbejde videre.

I min studieorlov er jeg blevet mere bevidst om, at jeg er meget glad for at være præst men også at jeg gerne vil være præst på en ny måde i fremtiden. Jeg har blandt andet tænkt, at jeg som præst

- skal komme ud til mennesker i deres huse, for så kommer menigheden til ”mit hus”, som er kirken
- gerne vil tage mig mere af præstens kerneopgaver som er at holde gudstjenester, besøge gamle og syge, undervise minikonfirmander og konfirmander
- Vil lave så lidt administrativt arbejde som muligt og at holde en mindre gudstjeneste om søndagen, så der er en gudstjeneste
- få frigivet ressourcer til at møde mennesker ude, der hvor de er, og invitere til åben snak i præstegården og i sognehusene en gang om måneden.

Jeg er blevet bevidst om at præst og menighedsråd, har så travlt med at finde på for at lokke mennesker til og at det nok alligevel aldrig kører af sig selv. For hver gang der har været et spændende arrangement, så dvæler vi ikke ved det, men er hurtigt videre ved tanken om det næste, vi kan sætte i gang.

Pilgrimspræsten, der går med mennesker ude på vejene og læser en bibeltekst, mens man vandrer i Guds store grønne katedral - det, tror jeg, der er fremtid i. Der er ligeledes fremtid i at tilbyde vejledning for åndeligt søgende og at holde stille/meditationsgudstjenester for de, der har nok i hverdagen og som behøver et iscenesat stillerum for at finde roen. Samtaletid med menigheden, tror jeg også på, er vigtigt i fremtidens kirke.

Jeg synes, det er en genial ide at nedsætte et gudstjeneste-råd, hvor medlemmerne sammen med præsten arrangerer gudstjenesten. Det være sig en særgudstjeneste en gang om måneden for den ugentlige søndagsgudstjeneste, der forsvinder, hvis man altså i en forsøgsordning med biskoppens tilladelse beslutter at holde en søndagsgudstjeneste.

Også min undersøgelse afspejler, at kirkens professionaliserede kultur ikke umiddelbart matcher senmodernitetens efterspørgsel på personlig involvering og autenticitet. Derfor oplever vi et boom i nye kirkelige aktivitetsformer, som i langt højere grad giver deltagerne mulighed for at tage ansvar og være medproducerende i den kirkelige praksis – en participato-udvikling. Det støder jeg på i mange af de svar, jeg har fået, fx i form af ønsker om dialog om tekst og prædiken under gudstjenesten. Der er næppe tvivl om, at vi skal supplere teologiens teoretiske blik med at lytte os ind på menighedens egne erfaringer og levede kristendom, så vi kan bringe konkrete menneskers praksisser og fortolkninger i fokus.

Meget peger på, at tiden er til at forny kirken og blive mere bevidst ved at spørge, hvad menigheden egentlig mener om kirken. Hvis flere vil undersøge og spørge menigheden om, hvad den ønsker, kan hvert sogn sætte retningen for kirken 2016 og frem. Det kræver dialog,

åbenhed, ærlighed, fælleskab og villighed og parathed til forandring for at hjælpe kirken til at blive mere tidsvarende.

8 Litteraturliste

Grane, Leif: *Confessio Augustana*, Anis 1994. 1. Oplag 1994. Tryk: Special-Trykkeriet Viborg a-s.

Harbsmeier, Eberhart og Raun Iversen, Hans. *Praktisk teologi*, Forlaget og forfatterne 1995 ISBN 978 87 7457 813 0 2. udgave 2016 (Uændret fotografisk optryk af 1. udgave, 3. oplag 2010) Forlaget Anis Frederiksberg Alle 10 DK-1820 Frederiksberg C Tlf. 3324 9250 www.anis.dk

Kamp, Ole og Stenum, Harre, Rybjerg, Kirkerup: *Landsbykirken som et aktiv*. Tarm Bogtryk A/S, Kirkefondet, 2015.

Marqvard Rasmussen, Steen: *Perspektiv på Folkekirken nr 2*. Præsten som generalist og specialist. Udgivet af Landsforeningen af Menighedsråd. Redigeret af Steen Marqvard Rasmussen.

Mortensen, Viggo og Slumstrup, Finn: *Oprør fra udkanten mulighedernes land 2.0*, Forlaget Hovedland 2015.

Reed, Simon: *Creating Community Ancient ways for modern churches*. Published by the bible reading fellowship. Published by The Bible Reading Fellowship First published 2013. Reprinted 2014.

Hornstrup, Carsten og Karl Tømm og Thomas Johansen(2009) artikel: Spørgsmål, der gør en forskel, Copyright MacMann Berg.

Tidsskrifter:

<http://countryway.org.uk/> Country Way. All things come from you, September 2016. Age is just a number, May 2016. Communication, January 2016.

Artikler:

Arve Jensen, Kirsten og Keller, Marianne: *Den folkekirke vi drømmer om*, Kristeligt Dagblads kronik, 13. september 2016.

Christensen, Jens Ole: *Udmeldelsesbølge er realitetsterapi for folkekirken*, Kristeligt Dagblad 8. oktober 2016.

Hornstrup, Carsten og Tømm, Karl og Johansen, Thomas (2009) artikel: *Spørgsmål, der gør en forskel*, Copyright MacMann Berg.

Klostergaard Petersen, Anders: *Klassisk kristendom er et fatamorgana*, Kristeligt dagblad kronik 12. september 2016.

Schultz, Anette Foged: *Derfor er folkekirken udfordret*, Kristeligt Dagblad kronik 7. september 2016.

Steno, Torben: *Den rummelige folkekirke taler til sine medlemmer, som var de børn*, Kristeligt Dagblad 9. september 2016.

9 Bilag

Skrevet på Face book

Kære alle borgere i x sogn

Lige nu har jeg studieorlov indtil den 30. november

Jeg arbejder med emnet kirken på landet.

Kirken på landet er et 4 årig projekt, som er tilknyttet Folkekirkens Uddannelses- og Videns Center under projektleder Hasse Neldeberg Jørgensen.

En del af min studieorlovsperiode handler om, at undersøge blandt andre hvordan kirken i jeres sogn kan blive mere fyldt til gudstjenesterne. Derfor vil jeg gerne invitere DIG til en snak på næste tirsdag kl. 17-19. Jeg vil gerne sammen med dig undersøge kirken 2016 gennem nogle spørgsmål og undersøge, hvordan kirken måske kan blive mere fyldt i fremtiden. Jeg har fået mandat til denne undersøgelse af Biskop Henrik Stubbjær.

Jeg vil gerne vide noget om, hvad du tænker om kirken. Hvad er kirken, og hvorfor kirken kan være interessant og hvordan kirken kan være med til at løse den opgave som den Evangelisk Lutherske folkekirke, mener at den har.

Hvad mener du?

Jeg håber, du vil komme og snakke lidt om, hvad din drøm om kirken er med mere 😊

SU og tilmelding til mig her eller på sms

Bedste hilsen

Hanne

Spørgeskema med 38 spørgsmål

Svarene er sat ind i spørgeskemaet fra 5 personer, der var med i workshoppen og som besvarede spørgeskemaet imens de var i workshoppen. Skriften er sort.

Svarene er sat ind i spørgeskemaet med rødt for de 5 personer, der ikke var med i workshoppen, men som besvarede spørgeskemaet hjemme. Skriften er rød, fed og kursiv.

1. Hvor går du i kirke? Er af gode grunde ikke nævnt her i opgaven fordi personer og navne på kirker er anonyme. Navn på kirke / hvor mange kirker

1 i tre kirker

2 i fire kirker

1 i en kirke

1 i fem kirker

1 i to kirker

1 i seks kirker også udlandet

1 i tre kirker

2 i en kirke

2. Hvornår var du sidst i kirke?

1 Forrige søndag

3 i søndags

1 for 6-8 uger siden

1 i august

1 den 11 oktober

1 kan ikke huske

1 i april måned

1 i sommerferien på ferie

3. Hvor ofte går du i kirke? sæt kryds

Hver uge x

6-8 gange om året x

Hver tredje uge x x x

3-4 gange om året x

2-3 om året x

kan ikke huske x

1-3 gange om måneden x

1 gang om året x

4. Hvordan oplever du det er at være i kirke? Sæt kryds:

Trygt x x *x x x x*

Forudsigeligt x *x x x x x x x*

Kedeligt

Fremmedgørende *x*

Opbyggende *x x*

Meningsfyldt x x x x *x*

Nærværende x x *x x x x x x x*

Der er plads til fordybelse x x x *x x x x*

Ønsker mere plads til fordybelse x

Et møde med noget der er større end mig x *x*

Tid til eftertænksomhed x x x *x x x x x x x*

Ønskes mere tid til eftertænksomhed x

Jeg får noget med derfra x x x x *x x x x*

Andet?

Jeg kan også godt lide bare at være i en kirke. Nyde stemningen både når der fx er gudstjeneste, men også hvis der er helt ro i kirken. Eller gå rundt og kigge for mig selv fx i kirker i udlandet eller gå ned i kælderen i domkirken i Viborg og sidde stille der og samle tankerne eller sidde "tankefri".

Fred og ro i sjæl og krop

5. Hvem har fortalt dig om Folkekirken?

Til min konfirmandundervisningen x

Folkeskolen – uddannelse almen dannelse og forståelse for kultur x

Mine forældre x x x *x*

Det var en stor del af min barndom i kraft af min mor. Jeg kommer oprindeligt fra en familie med stærke baptistiske rødder, men min mor brød på et tidspunkt med sin familie pga. nogle konflikter i familien, og efter det blev hun kristen i ft. Den danske folkekirke. Som ung studerende i Aalborg blev jeg af min mors familie inviteret til baptistiske møder og kirkegang,

og deltog flere gange, men det var ikke noget for mig. Det virkede for voldsomt og lidt for "frihedsberøvende" for mig. Synes også deres menneskesyn var for snæver i ft. til min åbenhed for andre mennesker. De omtalte hele tiden andre som "dem" og "os", hvilket jeg ikke kunne identificere mig med.

Skolen

Opvokset med den

Opdragelse fra barns ben

6. Hvem har været med til at engagere dig i Folkekirken?

Mine forældre x

Min kone x

Min ven og veninde x

Præsten og et ønske om at bidrage til lokalområdet x x

Min mor. Jeg husker, at vi besøgte forskellige kirker i sommerferien, og så har vi altid gået ture på kirkegården og kigget på gravstene, navne og blomster. Også når vi besøgte mine bedsteforældre i Linå ved Silkeborg, som boede lige ved siden af kirkegården.

Min mor er fortsat aktiv kirkegænger, ser gudstjenester i fjernsynet, tager på ture med menighedsrådet og ser på kirker osv. Alt sammen noget hun fortæller meget om, når jeg er sammen med hende og taler med hende i telefon.

Lokalområdet.

7. Hvilke værdier giver det dig at være en del af folkekirken? Sæt kryds:

Nationalfølelse x x **x x**

Sammenhængskraft fordi vores danske samfund er bundet op på grundloven

Næstekærlighedsbudskabet x x x x **x x**

Fælleskab x x x **x x x**

Vide at der er noget der er større end mig x x x **x**

Sat ind i en historie x x x **x**

Sat ind i en historie hvor der fortælles fra hjertet x **x x**

Tryghed x x **x x x**

Kontinuitet x x x **x**

Ritualer x x **x x**

Religion x x x

Kirkens budskab er de om de dybeste spørgsmål i tilværelsen x x x **x x x**

Det er ikke lærebogsstof men fortællinger om livet og døden x x **x**

Andet?

Et fælles fundament for samfundet.

Meget næste kærlighed, det er jeg opdraget ud fra.

Der fortælles fra hjertet afhængig af hvilken præst det er.

8. Hvorfor er du medlem?

Religiøst begrundet x x

Kulturelt motiveret x x **x x**

Tradition x x x **x x x**

Andet?

Tro x

Mening x

Grundlag for demokrati x

Synes det er en kombination af flere ting som også afkrydset i pkt. 7. Jeg tror kirkens budskaber/værdier er iboende mig – både bevidst og ubevidst, og derfor står jeg fast ved den klippe, hvoraf jeg er opdraget ud fra fx de 10 bud. Det betyder ikke, at jeg kun står ved denne klippe og betragter verdenen. Jeg oplever mig selv som et rummeligt og åbent menneske, der forsøger at være nærværende i det som ER, og betragte verdenen og mig selv også med andre livsanskuelser og filosofier. Andre tilgange i livet, som også kan supplere de kristne budskaber fx buddhistiske, som fortæller noget om taknemmelighed, mildhed i forhold til andre mennesker og glæden ved det enkle i hverdagen. Alt sammen noget, jeg synes der giver rigtig god mening i forhold til livets mangfoldighed.

9. Hvilke gudstjenester siger dig noget? Sæt kryds:

Søndagshøjmesser x x x **x**

Dåbsgudstjenester x **x x x x**

Konfirmationsgudstjenester **x x x**

Vielser x x **x x x x**

Begravelse x x **x x x x**

Spaghettigudstjenester x **x**

Meditationsgudstjenester x x x **x x**

Musik gudstjenester x x x x **x x**

Andre særlige gudstjenester **xx**

Højtidsgudstjenester, jul - påske – pinse x x x x x **xxxx**

Alle Helgen x x **x**

BUSK

Andre?

Lysgudstjenester x x

Også stillegudstjenester fx natkirke i domkirken, hvor der også er tidspunkter, hvor der er stilhed. Det kan jeg godt lide. Så der ikke hele tiden er en aktivitet (tale, sang, musik osv), men hvor der også er ro til bare at være i kirkerummet og fornemme sin vejtrækning og egne tanker og indre stemning.

Aftengudstjenester

10. Har du forslag til at skabe nye ideer og nye muligheder for kirken med henblik på fremtiden?

Jeg har ikke noget konkret, men har ofte tænkt på, om kirken kan komme "ud" til os på en anden måde end vi kommer til kirken? I de her tider, hvor der ikke kommer mange kirkegængere i kirken, så i stedet for at "lokke" mennesker til kirken med forskellige aktiviteter, så kan det også være, at der skal tænkes i andre baner på den måde, at kirken eller præsterne skal komme ud til mennesker eller familier på en anden mere aktiv måde. Måske der skal være mere dialog med præsten på en anden måde end igennem kirkegang? Måske skal præsterne åbne op for mere samtale, hvor stort og småt kan drøftes med præsten? Som udgangspunkt ikke omkring det kristne budskab, men at præsten møder det enkelte menneske dér hvor det er, og så kan det kristne budskab blive inddraget i løbet af samtalen.

Rigtig mange mennesker går med tanker og følelser omkring ensomhed, tristhed, stress osv og der vil samtaler med en præst måske kunne give et andet perspektiv. Måske forbindes samtaler med en præst som noget, der skal omhandle store emner som fx sorg, død, skilsmisse, men det kan jo også være små dilemmaer i dagligdagen eller små problemstillinger, der kan spænde ben for den enkelte i dagligdagen, hvor kristendommen også vil kunne tænkes ind.

Måske kunne præsterne have "åbenhus-tid", hvor det var muligt at samtale med præsten og det der nager – stort som småt. Præsterne er vant til at tale med mennesker i svære situationer – det må kunne bruges på andre, nye måder.

Tit bliver folkekirken også forbundet med ældre mennesker, plejehjem, sygdom, død, men kirken kan jo også komme ud der, hvor livet leves blandt børnene og de unge fx i skolerne eller på uddannelsesinstitutioner eller lignende, hvor kristne værdier i samtaler også kunne give mening og gøre en forskel. Unge med præstationsangst på uddannelsesinstitutioner kunne måske have mulighed for at samtale med en præst ligesom de nogle steder har mulighed for at tale med en mentor eller en psykolog. Det kunne være et tilbud for dem. Den viden, som præsterne kunne få ved at komme ud i ikke-kirkelige fællesskaber, vil måske også kunne give mening, inspiration og nyt liv til form og indhold i kirkerne. Så det ikke bliver stift og overfladisk af traditioner alene, som det kan være i nogle sogne (altså ikke her i sognet :o).

For mange aktiviteter i kirken – for at tiltrække kirkegængere – tænker jeg, kan også have den modsatte effekt, at det frastøder mennesker og familier, fordi mange er mætte af aktiviteter. Aktiviteter via jobs, børnenes fritidsaktiviteter, aktiviteter i forældreråd på skoler og i institutioner, aktiviteter med venner, kollegaer, hobbies osv.

Kirken skal være åben og følge med tiden, forholde sig til de løbende problemer i verden uden dog at tabe sin grundessens.

Må ikke smide sit tilhørsforhold til sin historie væk.

Kirken skal være en del af lokalsamfundet praktisk og kulturelt, uden at stå i vejen for de lokale kulturarrangementer, men i stedet samarbejde på kryds og tværs med de lokale foreninger. (Som det også sker i dag)

Mere musik gudstjenester, meditation m.m.

Lav hverdagsgudstjenester i stedet for søndagshøjmesser. Jeg bruger helst ikke min søndag formiddag i kirken.

At bruge kirken og kirkerummet til andet end decideret kirkelige handlinger. Musik, kunst, foredrag ect.

11. Hvad tror du om folkekirkens fremtid? Sæt kryds

Den fortsætter med at være en Folkekirke x x x x **x x x**

Den bliver adskilt fra stat og kirke x x **x**

Det ved jeg ikke og har ikke gjort mig så mange tanker om det.

Jeg har i flere år arbejdet på en arbejdsplads på Banegårdspladsen i Viborg, og når jeg er gået over pladsen, har jeg ofte set Scientology stå på gaden og tale med forbipasserende om deres tro. Selvom jeg ikke er tilhænger af Scientology, har jeg alligevel stor respekt for at de går i direkte møde med mennesker i deres tro. At de går aktivt ud og møder mennesker på

gaden. De venter ikke eller forventer ikke, at andre kommer til dem og deres hus, men de står der sårbare og åbne for en dialog, fordi de brænder for en sag – det kan jeg godt lide. Igennem mit tidligere arbejde mødte jeg en kollega på en ældre kommunal institution, der var vant til, at borgerne som blev henvist til institutionen var afklarede og udredte, når de kom til institutionen og klar til deres støtte til at komme videre i livet. Han oplevede nu, at borgerne var meget mere komplekse og ikke var afklarede, når de kom. At de var ustabile og ikke overholdte aftaler, var utilregnelige osv. Det var han sur over. Og for hver gang jeg mødte ham var han gnaven og fortalte hvor dårligt det var, at borgerne ikke var og kom som de plejede. Sidste gang jeg mødte ham, inden jeg skiftede job i sommeren 2016, fortalte han, at han havde fået det råd at tage ud til borgerne i deres rammer for at undersøge, hvad der gjorde at de var anderledes, hvorfor de ikke kom, hvad der lå til grund for, at de havde ændret adfærd end tidligere. Og det var han så begyndt at gøre og det havde givet ham indsigt i borgernes ofte komplicerede hverdag og komplekse problemstillinger. Det gav ham en forståelse for deres adfærd og en forståelse for, at han og den institution han var en del af skulle ændre sig og møde borgerne på en anden måde. Tage ud og møde borgeren i deres "univers" og arbejde med relationen. Jeg synes, det var interessant – og han var på en måde mere glad og havde et helt andet glimt i øjet end tidligere sidste gang jeg så ham.

12. Hvad tror du vil fylde kirker? Sæt kryds

Flere arrangementer x **x**

Flere særlige gudstjenester x x x x x **x x**

Større bevidsthed om hvad kirken har at tilbyde x x **x**

Andet:

Åbne op for nogle ikke kirkelige arrangementer

Større bevidsthed om, hvad kirke, tro, Gud osv. er.

Jeg tror mange synes det er noget abstrakt noget. Fx i en prædiken kan der blive "sceneskift", når præsten fx først taler om nogle konkrete oplevelser præsten har gjort sig, som kirkegængeren måske kan identificere sig med, men når der så tales i ft. Biblen og med kristne udtryk, kan det være abstrakt og nogle falder fra. For hvad er Gud? Hvad er tro? Er Gud i mig?

Som vi ser det i de lokale foreninger, er det meget svært at trække de unge med. Dagligdagen, skolen, børnene, fjernsynet, computeren fylder dagen op – måske med rette.

De lidt ældre: de har også nok. Arbejde, fjernsyn, computer. Fritiden bruges - ja til hvad. Til fordybelse – kun de få.

Det er lykkedes os her i byen at fange de ældre i Finderup Aktivisterne med arrangementer som foredrag og hyggeligt samvær om formiddagen og eftermiddagen. Ikke aften og ikke weekend.

Kan kirkegængeren blive mere aktive i gudstjenesten? Ved fx at blive inddraget – ikke ved blot at oplæse eller gentage kirkens ord, men at forholde sig til og drøfte kirkens ord. Fx hvad betyder kirkens ord for mig?

13. Hvilke mulige initiativer vil passe dig? Sæt kryds

Hverdagsgudstjenester x x x **x x**

Sangafteener x x **x x**

Kunstgudstjenester x x **x x**

Musikgudstjenester x x x x **x x x**

Bedre reklame **x**

Bedre hjemmeside x **x x**

Andre:

Bedre inddragelse af børn og unge end i dag.

Spaghetti gudstjenester

Meditationsgudstjenester

Påske gudstjenester med mere fællesskab,

*Jeg har et meget aktivt liv, og fra jeg står tidligt op og til jeg går i seng, er der nærmest konstant mennesker omkring mig. Jeg har mand, 3 børn, familie, venner, nye og gamle kollegaer jeg har fællesskaber med, et fuldtidsarbejde inden for psykiatri, hvor jeg hele arbejdsdagen er sammen med andre både kollegaer, borgere, gæster ude fra osv. og hvor jeg er opmærksomme på andre. Så derfor har jeg ikke behov for yderligere fællesskaber og begivenhedsrige arrangementer. Jeg forsøger at finde hvile og indre ro i de små åndehuller jeg har i løbet af en dag, og har også de kristne værdier med mig indeni i det jeg tænker, siger og gør. Derfor søger jeg ikke efter fællesskaber i kirken og kan ikke sætte kryds ved ovenstående. Det er der jeg er i livet lige nu. Måske det ændrer sig senere i livet :o)
Mere moderne og tidssvarende hjemmeside.*

14. Hvad er dine ideer til fyldte kirker?

Mere underholdning i gudstjenesten

Inddrage børn og familier mere

Større samarbejde med andre lokale foreninger inspireret af vore sangafstener

Lade konfirmanderne deltage aktivt i gudstjenesten

Lade menigheden vælge en salme

Lade kirkesangeren synge solo

Have organistens kor med til gudstjenesterne

Jeg tror, at brugen af færre kirker vil give en mere fyldt kirke pr. gang.

Ændring af gudstjenestens form.

Det er svært, men nye ting skal der i hver tilfald til for at få de yngre menneske i kirke.

Hverdagsgudstjenester.

Sangafstener

Kunstgudstjenester

Musikgudstjenester

15. Hvordan oplever du kulturen i folkekirken? Sæt kryds

Gammeldags x x x x x **x x x x**

Moderne

Tidssvarende x **x**

Langsom x x **x x**

Andet?

Meget forskelligt fra sogn til sogn.

Generelt præget af ritualer.

Det er ok den er gammeldags.

Ser vi på andre religioner er vi meget lidt deltagende i gudstjenesten.

Og det ønsker de fleste nuværende kirkegængere vel også, at sådan skal det være.

Hvis vi skal have de unge / yngre med, skal formen nok ændres.

16. Hvilke personer møder du i folkekirken? Sæt kryds

Nogle du kender x x x x x **x x x x**

Mest mennesker du ikke kender x **x**

Åbne personer x x x x **x**

Lukkede personer x x **x**

Glade mennesker x x x x x

Triste mennesker x x **x**

Ældre x x x x x **x x x x**

Midaldrende x x x **x x**

Konfirmander x x **x x x**

Børn **x**

Babyer

Andet:

Familier der har en tæt tilknytning til kirken

17. Hvem er kirken? Sæt kryds

Dem der kommer der x x **x**

Brugere x x x **x x**

Dem der ikke kommer der x **x**

Andre?

Os alle sammen.

Alle der føler en tilknytning

Forskelligt – det kan være mennesker, som kommer hyppigt og mennesker, som ikke kommer eller kommer sjældent i kirken.

Kirken er troen på det gode, det samlende.

18. Hvilke mennesker er kirken fyldt af? Sæt kryds

Gamle x x x x x **x x x**

Unge

Midaldrende x x x x **x x x**

Børn **x**

Konfirmander **x**

19. Hvem kunne også fylde kirken mere? Sæt kryds

Åndeligt søgende x x x x **x x**

Byens borgere x x x x x **x x x x**

Jagtselskaber x

Andre:

Folk fra nabosognene

Kirkegængere der kommer for at få en anderledes gudstjeneste

Kulturgrupper, studiegrupper, samtalegrupper, - alle byens borgere men man skal give dem grund til at komme.

Mange har mistet forbindelsen til folkekirken.

20. Hvilke nye tiltag kan vi sætte i værk?

Fællesspisning x x x x x

Invitation til gravide x x x

Foredragsaftener x x x x x x x

Musik aftener x x x x x x x

Præsten skal komme mere ud til mennesker mere end bare at være inde i kirken.

Foredragsaftener men med en holdning til det kirkelige budskab.

Foredrag om forskellige historiske, kirkelige personer, begivenheder, bygninger som f.eks. om vor egen kirke.

Kirken skal passe på ikke at tage pladsen op for de lokale tiltag - Kulturhus.

I bund og grund vil det jo også være menighedsrådets medlemmer, der står for det praktiske arbejde, og de er ofte også involveret i andre lokale foreninger. Tordenskjolds soldater.

Vi skal supplere hinanden, samarbejde. (Det sker også i dag)

21. Hvad tror du om din opmærksomhed på omverdenen?

Tja

Vi skal spørge både dem der går i kirke og dem der ikke går i kirke om gudstjenesten.

Godt med samarbejde med byens erhvervsliv samt foreninger og lign.

Tænker, at jeg er opdraget til først at tænke på andre end mig selv. Det har givet mig meget lidt søvn, stress m.m. og lært mig, at der skal balance til og egenomsorg til for at kunne rette opmærksomhed, omsorg og kærlighed på omverdenen.

Jeg har lært gennem mange års arbejde i lokale foreninger - sport og kultur - at folk gerne vil tage del i spændende, udfordrende oplevelser og opgaver – når de har tid.

Man skal ikke tage noget for givet, men prøve at gøre folk interesseret.

Jeg er en levende og opmærksom person både på omverdenen og mine medmennesker.

Den bliver større med alderen.

22. Hvad tror du om kirkens liv?

Afhænger af forståelsen for kulturen i folkekirken.

Håber og tror at kirkens liv vokser i fremtiden og at udmeldingen af folkekirken stopper.

At den er i kirken og iboende mange mennesker, som ikke kommer i kirken og som har behov for at holde fast i dette i en tid, hvor der er en uendelig strøm af konstante stimuli udefra, fra medier osv.

Traditionsbundet og i dag måske stivnet for meget i gamle rutiner.

Tænker også at kirkens liv måske skal redefineres – hvad er de kristne budskaber set i et 2016-perspektiv? Hvordan giver de kristne budskaber mening i dag? For den enkelte – dét skal kirken måske undersøge for at kunne finde ny form og indhold?

Gammeldags.

Kirken har sit eget liv, som alle kan være en del af hvis de vil.

Kirken skal være mere udadvendt.

23. Hvad tror du om fyldte kirker?

At det vil variere meget – også i fremtiden – men at fokus bliver på de der møder op.

Urealistisk

Spørgsmålet er om kirken skal være fyldt

For dem der går til gudstjeneste giver det mening at komme, ergo det skal give mening at være og at komme til gudstjeneste.

Jeg tror aldrig, vi vil få fyldte kirker.

Det skal da lige være, hvis den igangværende polemik om Islam eskalerer.

Det tror jeg ikke på.

Det er ikke oppe i tiden, og er vel ikke et mål i sig selv.

Det bliver svært.

24. Hvad tror du om unge forældre der får børnene ikke døbt/døbt?

Kirken og dåben er ikke tradition som tidligere

Vigtigst at tage stilling

At det er naturligt at få sine børn døbt

At vi fortsætter med tilbud også til de forældre som har valgt ikke at lade deres barn døbe

At nogle forældre tager valget for børnene, mens andre lader børnene tage valget senere i livet. Og at det er ok. At tro er et personligt valg, og at det kan ændre sig livet.

Mange unge er ikke vokset op med kirken specielt ikke i byerne, så hvorfor få børnene døbt.

I den verden vi har i dag, mener jeg det er et problem.

Det er et valg man gør.

Det er deres eget valg, senere i livet kan barnet jo evt. vælge om. Det hjælper ikke med et diktat.

Det ligger i traditionen.

25. Hvorfor går du i kirke? Sæt kryds

Vane

Tradition x_x_x_x **x x x**

Lyst_x_x_x_x x **x**

Længsel efter Guds ord x

Spirituel søgende x **x**

Som en del af min tros praksis x_x_x_x

Jul x x x **x**

Påske x x

Pinse x x

Højtider x x **x x**

Ved overgange i mit liv x_x_x **x x**

Pga. mange forskellige faktorer. Af tradition – for at fejre vigtige overgange i livet præget af glæde, sorg og kærlighed. For at fejre højdepunkter i et menneskes liv fx et bryllup. For at fejre højtider sammen med dem jeg holder af.

For at få perspektiv på mit liv. Fx kan en prædiken få mig til at se, hvor taknemmelig jeg er for at være til. Den kan få mig til at føle stor kærlighed til min familie og de mennesker jeg omgås og kender. Den kan få mig til at føle glæde over lyset, glæde over fordybelse osv.

26. På hvilke måder bidrager kirken til dit liv? Sæt kryds

Den er der, når jeg har brug for den? x x x x x **x x x x**

Lejligheds kirke? x

Det giver mig indre ro, at jeg ved den er der både ved livets højdepunkter og lavpunkter.

Den har som barn og senere i mit liv givet mig nogle leveregler. Og et kirkerum, hvor jeg som barn og ung kunne finde ro og "hvile i mig selv" midt i ritualer. Den har lært mig om lysets skønhed og om livets gang fra sommer til vinter, fra liv til død. Selvom jeg ikke er så aktiv en kirkegænger i dag, har jeg nogle grundlæggende kristne værdier med mig, som jeg vil mene præger mig og min tilgang og relationer til andre.

Den bidrager ikke.

27. Hvad får dig til at engagere dig i kirken og de kirkelige handlinger, budskaber, osv.?

Sæt kryds

Fællesskab x x x x **x x x**

Høre til x x **x x**

Spændende, at jeg kender dem der er der i forvejen **x**

Andet:

Naturligt for mig

Jeg føler en forpligtigelse

Fordi jeg lærer nyt og bliver mindet om det jeg har lært. Fordi jeg kan lide at være sammen med andre mennesker, at være der for andre, støtte andre, hjælpe andre med at se det smukke i livet, give livsglæde til andre.

28. På hvilke tidspunkter eller i hvilke situationer oplever du, at kirken får en særlig betydning i dit / menneskers liv? Sæt kryds

Begravelse x x x **x x x x x**

Konfirmation x x x x **x x**

Dåb x x x x **x x x**

Jul x x x **x x x**

Højtider x x x **x x x x**

Andet:

Når livet er svært.

Når jeg har noget at takke for

29. Hvordan lever kirken op til dine forventninger om, hvad en kirke skal gøre for dig som kirkegænger? Sæt kryds:

Møder mig der, hvor jeg er x x x x **x x x x**

Andet: Giver en positiv oplevelse af fællesskab og forkyndelse.

Ved at fortælle at Jesus er verdens frelser.

30. Hvad ville du gerne ændre, hvis du kunne i forhold til den rolle, som kirken spiller for dig og det lokalsamfund, du er en del af?

Modernisere gudstjenesten.

Finde ud af at bruge kirken mere i lokalsamfundet.

Ville ønske at kirken kommer til at spille en større rolle for flere.

Kirken er en traditionsbunden enhed, der har betydet meget for folk gennem de seneste 2000 år, hvor tiderne har været svære – krig, pest, sult, forfølgelse – i dag, hvor de fleste i Danmark lever i overflod, har kirken ikke den samme tiltrækningskraft. Vi har ikke, eller tror ikke, vi har behov for så mange åndelige svar.

Jeg ved ikke, hvad der skal ændres, men det er vigtigt, den er åben og følger med tiden i sit budskab.

At bruge kirken og kirkerummet til andet end kirkelige handlinger. Musik, kunst, foredrag. At der kom flere i kirke.

At andre ting end gudstjeneste fyldte i kirken.

31. Hvordan kan kirken komme til at betyde mere for mennesker i et lokalsamfund? svar:

Flere folkelige arrangementer **x x x**

Større samarbejde med andre lokale foreninger **x**

Lave flere arrangementer målrettet børn og unge **x**

Invitere børnehaven **x**

Børne teater **x**

Tryllekunstner **x**

Lade konfirmanderne deltage aktivt **x**

Lade kirkegængere vælge salmer **x**

Ved at være åben x

Musik gudstjenester xx

32. Hvad vil være afgørende for, at mennesker vælger kirken og engagerer sig i den?

At tradition og folkelighed bliver medlemmerne bevidst **x x**

At man føler et ansvar for at holde liv i lokalsamfundet **x x**

At mennesker oplever det meningsfyldt at være en del af kirken **x**

Kirken er et tilvalg som så meget andet. Den skal gøres spændende og tidsvarende.

At præsten er nærværende og en del af byens liv.

At kirken er mere synlig i hverdagen.

33. Hvordan kan kirken organiseres anderledes og på nye måder, så dette bliver muligt?

Der skal være en tovholder ansat **x x**

En ressourcebank hvor personer kan gøre praktiske ting, og som ikke behøver at være medlem af rådet

At vi tør bryde vaner og fordomme

At turde sætte nye ting i gang

At kirken møder opbakning og interesse

At turde forandring

At kirken hører til byen og ikke styres for centralt fra Viborg.

At menighedsrådene slås sammen, hvilket måske kan give et større økonomisk råderum. Det kan dog være farligt for den lille svage landsbykirke.

34. Hvad skal bære kirken ind i menneskers hjem i fremtiden?

(Eller: Hvordan skal kirken se ud eller agere i fremtiden for, at den bliver en del af menneskers liv?)

Svar:

Være mere på Facebook x x

Måske sende dagens ord ud på hjemmesiden eller på face book

At kunne gå ind i kirken – ex når dagplejen er på går tur

Åbenhed

Dialog mellem mennesker

Fortsat have kirkeblad

Aktivitet i lokalsamfundet

Måske færre gudstjenester, mere relation med præsten uden for kirken, mere samtale med præsten.

Man skal bruge tidens muligheder herunder Facebook / mail.

Måske kan kirkebladet også bruges anderledes. Enten som i dag udsendt til alle borgere, eller fremsendt via mail, men med et mere blandet interessant indhold.

Være mere aktiv på hjemmesiden frem for de sociale medier.

Ugeavisen med en dobbeltside.

Være mere opsøgende i hjemmene hos især ældre eller svage.

Mere nyt kirkebladet.

35. Hvad er det for præmisser, som folkekirken på landet bygger på?

Svar:

Afhængig af engagement og det alle ved alt om alle, skal der være nogle der går foran og der

skal være nogle, der tør at sætte trenden om, at det er ok at gå i kirke x **x**

Tradition

Fælleskab

At være samlingspunkt

Hvorfor skal man gå i kirke. Det er vel også det budskab der skal ud.

Alle tænker da, at det er ok at gå i kirke, derfor er det jo ikke sikkert man gør det.

36. Hvad er det, der bærer kirken? Sæt kryds:

Ordet x x x **x x**

Sakramenterne x x **x**

Fællesskabet x x x x x **x x x**

Det hellige rum x x x **x**

Andet:

Salmerne

Budbringeren, formidleren, præsten samt ordet, intelligens, sociale kompetencer og samværet med andre.

Den er der bare.

37. Er der andre konkurrenter til kirken?

Sæt kryds:

Alle andre fritidsinteresser x x x **x x**

Mange har travlt med andet x x x **x x**

Andre?

Hvad skal vi bruge det til, spørger mange

JA der er konkurrenter

Også andre livsanskuelser, filosofier og trosretninger. En generel interesse og åbenhed for andet og andre mennesker og virkelighedens mangfoldighed.

Hverdagen

38. Hvad drømmer du om?

At kirken efter ca. 1000 år stadig kan være et aktiv i lokalsamfundet

At vi tør bryde vaner og fordomme

Sætte nye ting i gang

At kirken møder opbakning og interesse

At kirkerummet bliver forandret ved fjernelse af knæfaldet og en ny altertavle

At børn og unge føler sig hjemme i Kirkenettet

Et levende fælleskab

At den består, men at den ikke er så hungrende efter at "aktivere" og trække folk til.

Redefinere sit virke og rolle i samfundet. Måske skære ned på kirkegange for at frigøre energi og overskud til at kunne nytænke nye opgaver og se behov i samfundet. Jeg tænker, at kirkens ord ikke behøver at være i kirkens rum, men kan være alle steder. I relation til mennesker, hvor de nu er.

Egentlig kun at kirken stadig skal være en del af vor opvækst og liv.

Jeg tror det er utopi at tænke sig, at det vil lykkes at få fyldte kirker hver søndag.

Men det er nødvendigt også i vor tid at have en kulturel modvægt til meget af det, der sker og kommer udefra.

At den er i stand til at forny sig.

At alle aldre ville blive bedre til at møde op – der skal fornyelse til – men hvad det er spørgsmålet!

At den må bestå i evighed.